

EDUSKUNNAN VASTAUS 6/2001 vp

Hallituksen esitys rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamiseksi

Asia

Hallitus on vuoden 1999 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamiseksi (HE 27/1999 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 1/2001 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 9 luvun 9 § ja 48 luvun 8 §, sellaisina kuin ne ovat 9 luvun 9 § laissa 743/1995 ja 48 luvun 8 § laissa 578/1995, sekä
muutetaan 8 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen seuraavasti:

8 luku

Vanhentumisesta

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Oikeus syyttää rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeusrangaistus, ei vanhennu.

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytetä ole nostettu

1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määrääjäksi yli kahdeksan vuoden,

2) kymmenessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta vankeutta,

3) viidessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli vuosi ja enintään kaksi vuotta vankeutta, ja

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta tai sakkoa.

Ankarimmalla rangaistuksella tarkoitetaan sitä rangaistusta, joka tekoon sovellettavassa rangaistussäännöksessä on säädetty enimmäisrangaistukseksi.

Virkarikosten ja julkisyhteisön työntekijän rikosten vanhentumisaika on kuitenkin vähintään viisi vuotta. Ympäristön turmelemisen, luonnon-

suojelurikoksen ja rakennussuojelurikoksen vanhentumisaika on kymmenen vuotta.

2 §

Syyteoikeuden vanhentumisajan alkaminen

Edellä 1 §:ssä mainitut ajat lasketaan rikoksen tekopäivästä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä säädetään laiminlyönti rangaistavaksi, syyteoikeus alkaa vanhentua, kun laiminlyöty teko olisi viimeistään tullut tehdä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä edellytetään määrätyn seurauksen syntymistä, aika lasketaan tuon seurauksen ilmenemispäivästä.

Jos rikolliseen tekoon sisältyy lainvastaisen asiointilan ylläpitäminen, syyteoikeuden vanhentumisaika alkaa vasta sellaisen tilan päättymisestä.

Syyteoikeus osallisuudesta rikokseen alkaa vanhentua samana päivänä kuin syyteoikeus päätteosta.

3 §

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi tai häntä vastaan on hänen henkilökohtaisesti oikeudenkäynnissä läsnä ollessaan tehty rangaistusvaatimus.

Syytteen nostaminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta tai jossa syyte peruutetaan, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista.

4 §

Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkaminen

Syyteoikeuden vanhentumisaikaa voidaan hakemuksesta jatkaa kerran yhdellä vuodella, jos

1) rikoksen esitutkinta vaatii erityisiä, aikaa vieviä tutkintatoimenpiteitä, joiden vuoksi tutkinta olisi vanhentumisajan päättyessä selvästi keskeneräinen,

2) rikos on tullut esitutkintaan poikkeuksellisen myöhään tai

3) rikoksesta vastaajaksi haastettava pakoilee eikä hänelle sen vuoksi todennäköisesti saataisi annetuksi haastetta tiedoksi ennen vanhentumisajan päättymistä

ja erittäin tärkeä yleinen etu vaatii vanhentumisajan jatkamista.

5 §

Menettely syyteoikeuden vanhentumisaikaa jatkettaessa

Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkamisesta päättää se tuomioistuimien, jossa syyte rikoksesta voitaisiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 4 luvun mukaan tutkia. Hakemuksen vanhentumisajan jatkamisesta voi tehdä virallinen syyttäjä sekä asianomistaja, jos hänellä on mainitun lain 1 luvun 14 §:n 1 tai 2 momentissa tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeus ajaa syytettä rikoksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ennen vanhentumisajan päättymistä.

Vanhentumisajan jatkamista koskeva hakemus on otettava tuomioistuimen käsiteltäväksi viipymättä. Se voidaan käsitellä käräjäoikeudessa, jossa on yksin puheenjohtaja.

Jos on todennäköistä, että tiettyä henkilöä tullaan syyttämään rikoksesta, jota 4 §:n 1 tai 2 kohdan perusteella tehty hakemus vanhentumisajan jatkamisesta koskee, hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksesta. Kutsu voidaan toimittaa henkilökohtaisesti tai postitse.

Hakemuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätöksestä saa kannella ylemmälle tuomioistuimelle kolmessakymmenessä päivässä. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

6 §

Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Oikeus tuomita rangaistus rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeusrangaistus, ei vanhennu.

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta ei saa tuomita, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut

1) kolmekymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määräjäksi yli kahdeksan vuoden,

2) kaksikymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta,

3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta tai sakkoa.

Tuomittu rangaistus raukeaa, jos sitä koskeva tuomio ei ole tullut täytäntöönpanokelpoiseksi ennen 2 momentissa tarkoitettun ajan täyttymistä.

7 §

Yhteisösakkoa koskevan vaateen vanhentuminen

Yhteisösakkoa koskevan vaateen vanhentumisaika on sama kuin vaateen perusteena olevan rikoksen vanhentumisaika. Lyhin vanhentumisaika on kuitenkin viisi vuotta.

8 §

Asetetun uhkasakon tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Oikeus tuomita tuomioistuimen oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi asettama uhkasakko vanhentuu kahdessa vuodessa uhkasakon asettamisesta.

9 §

Menettämisseuraamuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Menettämisseuraamusta ei saa tuomita, mikäli teosta ei vanhentumisen vuoksi saa tuomita rangaistusta. Menettämisseuraamuksen lyhin vanhentumisaika on kuitenkin viisi vuotta. Jos menettämisseuraamus koskee sellaista esinettä tai ainetta, jonka sen erityisen laadun tai ominaisuuksien vuoksi ja muut asiassa ilmenevät seikat huomioon ottaen on syytä varoa joutuvan

rikolliseen käyttöön, menettämisseuraamus ei vanhennu.

10 §

Tuomitun vankeusrangaistuksen raukeaminen

Elinkautinen vankeusrangaistus ei raukea.

Määräaikainen vankeusrangaistus raukeaa, jollei rangaistuksen täytäntöönpano ole lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä laskettuna alkanut

1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli kahdeksan vuotta,

2) viidessätoista vuodessa, jos rangaistus on yli neljä ja enintään kahdeksan vuotta,

3) kymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli vuoden ja enintään neljä vuotta, ja

4) viidessä vuodessa, jos rangaistus on enintään vuosi.

Sakon muuntorangaistus raukeaa, jollei sen täytäntöönpano ole alkanut kolmessa vuodessa lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

11 §

Tuomitun yhdyskuntapalvelurangaistuksen raukeaminen

Yhdyskuntapalvelurangaistus raukeaa samoin kuin sitä vastaava vankeusrangaistus.

12 §

Tuomitun rangaistuksen täytäntöönpanon raukeaminen eräissä tapauksissa

Jos vankeusrangaistuksen, yhdyskuntapalvelurangaistuksen tai sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano on keskeytynyt tai ehdonalaiseen vapauteen päästetty on määrätty menettämään vapautensa, täytäntöönpanon jatkamisessa on vastaavasti sovellettava 10 ja 11 §:n säännöksiä. Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntapalvelurangaistuksen raukeamiseen johtava aika määräytyy jäljellä olevan rangaistuksen mukaan, ja jos useita rangaistuksia on niitä täytäntöönpanossa laskettu yhteen, yhteenlasketusta rangaistuksesta

jäljellä olevan ajan mukaan. Aika on laskettava keskeytymispäivästä ja, mikäli ehdonalainen vapaus on määrätty menetetyksi tai ehdollinen rangaistus pantavaksi täytäntöön, siitä päivästä, jona menettämistä tai täytäntöönpanoa koskeva lainvoiman saanut tuomio annettiin.

13 §

Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Sakkorangaistus raukeaa viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä, jollei sakotetulle ole sitä ennen määrätty muutorangaistusta. Jos muutorangaistus on määrätty, on sakotetulla oikeus mainitun ajan kuluttuakin maksaa sakko niin kuin siitä erikseen säädetään. Edellä sakosta säädetty koskee myös tuomittua uhkasakkoa.

Tuomittu yhteisösakko raukeaa viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

14 §

Tuomitun menettämisseuraamuksen raukeaminen

Menettämisseuraamusta ei saa panna täytäntöön, kun kymmenen vuotta on kulunut lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Jos menettämisseuraamus koskee sellaista esinettä tai ainetta, jonka sen erityisen laadun tai ominaisuuksien vuoksi ja muut asiassa ilmenevät seikat huomioon ottaen on syytä varoa joutuvan rikolliseen käyttöön, menettämisseuraamuksen täytäntöönpano ei kuitenkaan raukea.

15 §

Ulosmittauksen vaikutus

Jos 13 ja 14 §:ssä tarkoitetun täytäntöönpanon toteuttamiseksi on vanhentumisajan kuluessa toimitettu ulosmittaus, täytäntöönpanon saa saattaa loppuun ulosmitatun omaisuuden osalta.

16 §

Kuoleman vaikutus täytäntöönpanoon

Sakkorangaistus ja uhkasakko raukeavat tuomitun kuollessa. Täytäntöönpanon, jonka toteuttamiseksi on tuomitun eläessä toimitettu ulosmittaus, saa kuitenkin saattaa loppuun ulosmitatun omaisuuden osalta.

Rikoksenteikijän tai muun menettämisseuraamuksesta vastuussa olevan henkilön kuoltua on seuraamus tuomittava kuolinpesän varoista, jollei menetetyksi tuomitseminen olisi kohtuutonta.

Jos menettämisseuraamukseen tuomittu on kuollut, täytäntöönpano on kohdistettava hänen kuolinpesäänsä. Kuolinpesän osakkailla on kuitenkin oikeus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tuomion täytäntöönpanemiseksi on ulosmitattu kuolinpesän omaisuutta tai sanottua omaisuutta on otettu valtion haltuun, saattaa jutun ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen ratkaistavaksi, onko täytäntöönpano raukeava siitä syystä, että menettämistä on pidettävä kohtuuttomana.

17 §

Vanhentumisajan päätyminen

Vanhentumisaika päättyy sen alkamispäivää järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää edeltävän vuorokauden päättyessä.

18 §

Viittaussäännös

Ehdollisen rangaistuksen raukeamisesta säädetään ehdollisesta rangaistuksesta annetussa laissa (135/1976).

Vanhentumisesta rangaistusmääräysmenettelyssä säädetään rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993). Rikesakon raukeamisesta säädetään rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983).

Sotilaalle ja muulle rikoslain 45 luvun alaiselle henkilölle tuomitavan kurinpitokor-

gaistuksen vanhentumisesta säädetään soti- Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
laskurinpitolaissa (331/1983). ta .

Laki

yhdyskuntapalvelusta annetun lain 5 §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § 2 §
Tällä lailla kumotaan yhdyskuntapalvelusta Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain ta .
(1055/1996) 5 §:n 3 momentti.

Laki

ehdollisesta rangaistuksesta annetun lain 8 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § 2 §
Tällä lailla kumotaan ehdollisesta rangais- Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
tuksesta 13 päivänä helmikuuta 1976 annetun ta .
lain (135/1976) 8 §.

EV 6/2001 vp — HE 27/1999 vp

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2001
